

Kúria

ítélete

Az ügy száma: Bfv.III.1.361/2018/8.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: Dr. Márki Zoltán, a tanács elnöke
Dr. Somogyi Gábor, előadó bíró
Dr. Kónya István, bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: tanácsülés

Az ülés napja: 2019. február 18.

Az ügy tárgya: rágalmazás vétsége

Terhelt: terhelt

Első fok: Nyíregyházi Járásbíróság, 15.B.429/2017/10., ítélet, tárgyalás,
2017. december 7.

Másodfok: Nyíregyházi Törvényszék, 3.Bf.890/2017/4., ítélet, nyilvános ülés,
2018. május 8.

Az indítvány előterjesztője: terhelt, védője útján

Az indítvány iránya: a terhelt javára

Rendelkező rész

A zaklatás vétsége miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt által védője útján benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Nyíregyházi Járásbíróság 15.B.429/2017/10. számú, illetőleg a Nyíregyházi Törvényszék 3.Bf.890/2017/4. számú ítéletét megváltoztatja, és a terheltet a rágalmazás vétsége [Btk. 226. § (1) bekezdés és (2) bekezdés b) pont] miatt emelt vád alól felmenti.

Az eljárás során felmerült bűnügyi költségből 15.825 (tizenötezer-nyolcszázhuszonöt) forintot a pótmagánvádló köteles az államnak megfizetni.

A terheltet a pótmagánvádló jogi képviselője díjának és költségeinek megfizetésére vonatkozó rendelkezést mellőzi.

Elrendeli a terhelt által az államnak megfizetett 67.980 (hatvanhétezer-kilencszáznyolcvan) forintnak, illetve az ügyvéd részére megfizetett bűnügyi költségnek a befizetés napjától a visszatérítés időpontjáig számított mindenkor törvényes kamatával emelt visszatérítését a terhelt

részére.

Egyebekben a megtámadott határozatokat hatályában fenntartja.

Az ítélet ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

I.

- [1] A Nyíregyházi Járásbíróság a 2017. december 7-én meghozott 15.B.429/2017/10. számú ítéletében a terheltet becsületsértés vétségében [Btk. 227. § (1) bekezdés a) és b) pont] mondta ki bűnösnek, és ezért megrovásban részesítette. Ugyanakkor a terheltet az ellene zaklatás büntette [Btk. 222. § (1) bekezdés, és (3) bekezdés c) pont] miatt emelt vád alól felmentette.
- [2] A kétirányú fellebbezések alapján eljáró Nyíregyházi Törvényszék a 2018. május 8-án kihirdetett 3.Bf.890/2017/4. számú ítéletével a terhelt cselekményét rágalmazás vétségének minősítette [Btk. 226. § (1) bekezdés, és (2) bekezdés b) pont]; egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [3] A bíróság jogerős ítéletében megállapított tényállás felülvizsgálati indítvánnyal támadott részének lényege szerint a terhelt a tévé és hallgatóság előtt tartott sajtótájékoztatót. Ennek során a jelenlévők, így a sajtó képviselői részére is kiosztásra került egy, a terhelt aláírásával ellátott anyag, ami a pótmagánvádlóra vonatkozóan az „ez a rendszerváltás előtti Romániában a Securitate ölelésében szocializálódott ember...” kijelentést tartalmazza.

II.

- [4] A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a terhelt - védője útján - terjesztett elő felülvizsgálati indítványt felmentés érdekében.
- [5] Az indítvány hivatkozott arra, hogy - álláspontja szerint - a bíróság azt róta a terhére, miszerint a kijelentésével - köznyelvre fordítva - azt fejezte ki, hogy a pótmagánvádló a Securitate ügynöke volt. Ez azonban téves, mint ahogy téves a bíróság azon hivatkozása is, miszerint a polgármesteri tisztség betöltése előtt ellenőrzik, hogy a jelölt rendelkezik-e román titkosszolgálati múlttal, és ekként tudnia kellett, hogy állítása valótlan. Ezen túl az sem felel meg a valóságnak, hogy a bíróság által vélelmezett kijelentés valóságtartalma jelenleg már nem ellenőrizhető.
- [6] Az indítvány szerint a terhelt közlése sem nyelvtani, sem logikai értelmezés alapján nem azt jelentette, amit a bíróság tulajdonított neki. Az ítélet ellentétes indokokat tartalmaz annak kapcsán, hogy a közlés valóságtartalmának a bűnösség megállapítása kapcsán van-e jelentősége.
- [7] Nyilvánvaló, hogy a terhelti közlésre közügyben került sor, és ekként a közlés automatikusan a véleménynyilvánítási szabadság nyújtotta magasabb szintű oltalmat élvezi. A törvényszék helyesen állapította meg, hogy kijelentése nem tekinthető tényállításnak vagy híresztelésnek, ez azonban kizárja a bűnösség megállapítását. Az Alkotmánybíróság pedig több határozatában kifejtette, hogy bizonyításra csak tényállítás esetén kerülhet sor.
- [8] Az indítvány szerint jelentősége van annak, hogy a terhelt közlése valós volt-e, azt azonban a közlés egésze, és nem annak szubjektív átértelmezése alapján kell vizsgálni. Ehhez képest pedig a közlés nem vitásan valós volt, hiszen köztudomású, hogy a rendszerváltás előtti Romániában mindenkinek együtt kellett élnie a Securitatéval.

- [9] Az indítvány szerint az ítélet tévesen állapította meg azt, hogy a terhelt közlésével a Securitate ügynökének nevezte a pótmagánvádlót. A Securitate 11.000 ügynököt és félmillió informátort alkalmazott egy 22 milliós országban; ez meghatározta azt a szocializációs környezetet, melyben a pótmagánvádló felnőtt, és ezért az a vélemény alakult ki a terheltben, hogy ez hatott a pótmagánvádlóra. A pótmagánvádlót a terheltre tett valótlan állításai miatt a bíróság más ügyben jogerősen elmarasztalta; a pótmagánvádló azonban bocsánatkérés helyett 74 különböző feljelentést tett ellene, melyeket a nyomozó hatóságok kivétel nélkül elutasítottak.
- [10] Végül a terhelt kifogásolta, hogy a másodfokú bíróság rágalmazásnak minősítette a cselekményét, azonban ez ellen nem védekezhetett, így a védekezéshez való joga is sérült.
- [11] A pótmagánvádló - jogi képviselője útján megtett - észrevételében a felülvizsgálati indítványt alaptalannak tartotta, és a megtámadott határozatok hatályában fenntartására tett indítványt.
- [12] Indokai szerint a bíróság más ügyben nem kötelezte elégtétel adására a pótmagánvádlót. Idézte a terhelt közleményében szereplő, a jogerős ítéletben a terheltnek felrótt közlésen kívüli további nagyszámú, álláspontja szerint becsület csorbítására alkalmas közlést is, melyek megtételével - álláspontja szerint - a terheltnek kizárólag az a szándéka volt, hogy a pótmagánvádlótól a bíróság által el nem rendelt elégtétel adását kikényszerítse.
- [13] A pótmagánvádló állítása szerint a bíróság helyesen állapította meg, hogy a terhelt közlése tényállítás, ami a becsület csorbítására alkalmas; a Securitatéval való bármiféle kapcsolatba kerülés - az áldozati státuszt kivéve - önmagában ilyen. A terhelt a bíróság által neki felrótt kijelentésében arra utalt, hogy a pótmagánvádló nem áldozat, hanem a Securitatéval együttműködő személy volt.
- [14] Helytálló volt a bíróság arra való hivatkozása is, hogy a megyei jogú város polgármesteri tisztségére jelölt személy mind az induláskor, mind a megválasztásakor különböző szintű nemzetbiztonsági ellenőrzéseken esik át. A terhelt az eljárás során nem terjesztett elő a valóság bizonyítására vonatkozó indítványt, ezért a bíróság nem volt abban a helyzetben, hogy e tekintetben bizonyítást vegyen fel.
- [15] A pótmagánvádló szerint a felrótt közlés szövegkörnyezete is azt támasztja alá, hogy a közlés szerint a pótmagánvádló a Securitate ügynöke volt. A közlés további része szerint ugyanis a „Securitate baráti ölelésében történő szocializáció” oda vezetett, hogy a pótmagánvádló azt hiszi, mindent megengedhet magának; ez pedig olyan következtetés levonására alkalmas, miszerint a pótmagánvádló ügynök volt, és ez vezetett a fenti jellemvonásának kialakulásához. A bíróság jogerős ítéletében helyesen állapította meg, hogy a terhelt tényre közvetlenül utaló kifejezést használt, ami objektíve alkalmas volt a pótmagánvádló becsületének csorbítására. Ugyanakkor a becsület tényleges csorbulása nem követelmény, elegendő a sérelem absztrakt lehetősége. A bűncselekménynek nem tényállási eleme az állítás valótlanága sem.
- [16] A pótmagánvádló álláspontja szerint a terhelt közlése nem véleménynyilvánítás volt, és nem is közügyre vonatkozott, mert az magánjogi szerződések tartalmának értékelésével összefüggésben hangzott el. Ugyanakkor a közlés közvetlenül utalt arra, hogy a pótmagánvádló - nem áldozatként - kapcsolatban állt a Securitatéval.
- [17] A terhelt a pótmagánvádló észrevétele kapcsán - védője útján - kifejtette, hogy a pótmagánvádlót a bíróság más kijelentése miatt büntetőügyben és polgári perben is elmarasztalta. A pótmagánvádló a neki más ügyben felrótt kijelentését nyilvánvalóan azért tette meg maga is nagy nyilvánosság előtt, televízióban, mert úgy gondolta, hogy az közügynek minősül. Ekként értelemszerűen a terhelt is közügyben tájékoztatta a közvéleményt akkor, amikor a bírósági ítéletek alapján sajtótájékoztatót tartott.
- [18] A pótmagánvádló állítása szerint a terhelt nem esett át nemzetbiztonsági ellenőrzésen. Ugyanakkor álláspontja szerint ez közömbös is, mivel közlésében - az indítványban kifejtettek szerint - kizárólag a pótmagánvádló szocializációs környezetéről nyilatkozott, az ezen túlmenő értelmezés téves és okszerűtlen.
- [19] Minderre tekintettel indítványát változatlan tartalommal tartotta fenn.

III.

- [20] A Kúria a felülvizsgálati indítványt a Be. 660. § (1) bekezdése alapján tanácsülésen bírálta el.
- [21] A felülvizsgálati indítvány a következők szerint alapos.
- [22] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, ami a jogerős ítélettel szembeni jogi kifogás lehetőségét biztosítja. E jogorvoslati mód kizárólag a Be. 649. §-ában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokból vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető. A Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja alapján felülvizsgálati ok, ha a terhelt büntetőjogi felelősségének megállapítására a büntető anyagi jog megsértése miatt került sor. Az indítvány tehát tartalmában törvényes felülvizsgálati okra hivatkozik.
- [23] A büntetőjogi felelősség alapkérdése a tényállásszerűség. Ezért a Kúria a terhelt terhére rótt cselekmény kapcsán elsőként ezt vizsgálta meg. A becsületbevágó magatartás ellenében álló törvényi tényállás
- egyrészt a mással szemben becsület csorbítására alkalmas kifejezés használata; ami - egyéb törvényi feltételek megléte esetén - a becsületsértés (Btk. 227. §);
 - másrészt a valakiről más előtt becsület csorbítására alkalmas tény állítása, híresztelése, vagy ilyen tényre közvetlen utaló kifejezés használata; ami a rágalmozás (Btk. 226. §).
- [24] A tényállásszerűség szempontjából annak van jelentősége, hogy mindkét bűncselekmény - az alapesetét tekintve - formális, tehát nem eredmény-bűncselekmény. Formális bűncselekmény esetén pedig az elkövetési tevékenység pontos meghatározása annál is inkább szükséges, mert a tárgyi oldalon - a jogi tárgyon kívül - egyedül ez határozza meg a cselekmény jellemzőit. Másképpen szólva a Btk. az elkövetési magatartást a becsületsorbításra alkalmasság függvényében határozza meg; vagyis a Btk. megadja a védendő értéket, ami a becsület, viszont a törvény a bíróra bízva valamely elkövetési magatartás sértésre alkalmasságának eldöntését. Tehát a törvény valójában nem ad konkrét elkövetési magatartást, hanem megfeleltetést vár el; ezért lehet mondani, hogy nyitott a törvényi tényállás, és a törvény a bíró feladatává teszi a konkretizálást.
- [25] Jelen ügyben ez a következők vizsgálatát, megítélését igényli, illetve jelenti. A terhelt egy politikai párt helyi vezetőjeként politikai ellenfelére azt mondta, hogy „a rendszerváltás előtti Romániában, a Securitate ölelésében szocializálódott”. A pótmagánvádló és az eljáró bíróság szerint ez bűncselekmény, a terhelt és védője szerint viszont nem.
- [26] A hétköznapi felfogás nem húz éles határt a rágalmozás és a becsületsértés közé, mindkettő becsületbevágó ügy. Kétségtelen azonban, hogy jogilag régóta megtörtént a rágalmozás és becsületsértés különválasztása. Ennek indoka pedig épp az elkövetési magatartás mibenlétében gyökerezik:
- a rágalmozás és becsületsértés között rendszerint nagy súlykülönbség áll fenn,
 - a rágalmozó eseményt, történetet formál; az eseménynek, a történetnek pedig a hallgató (a közönség) szemében mindig nagyobb a hitele, mint a már jellegében is szubjektív értékítéletnek vagy egyéb nyilatkozatnak,
 - a rágalmozó tényállítás az objektív valóság hitelével jelentkezik, mutatkozik meg a hallgató számára; ezzel szemben a - csupán - becsületsértő kijelentéseknek rendszerint nincs konkrét tartalma.
- [27] Ehhez képest alapvető különbség van a között, hogy az elkövető a tényállításával a hallgató jövőbeni értékítéletére apellál, avagy a között, hogy eleve értékítéletet mond. Előbbi a hallgatót meg akarja győzni saját igazáról, utóbbi viszont már készen szállítja a saját álláspontját, értékítéletét. A rágalmozó tényállítás alapján a hallgató tud értékítéletet alkotni a sértettéről, azon egyszerű oknál fogva, mivel a tények meggyőző ereje nagyobb. Ezért hisznek az emberek a tényeknek (tényállitásnak) inkább, mint az értékítéletnek.
- [28] A tényállásszerűség követelménye alapján tehát az első eldöntendő kérdés az, hogy az elkövető

magatartása (amiről szó van) tényállítás, híresztelés, avagy kifejezés használata.

- [29] Az emberi gondolkodás ítéletek alakjában (ítéletalkotás által) történik. Az ítélet valamiről, annak a valaminek az állítását vagy tagadását jelenti. Tényítélet az, amikor magára a valóságbeli tényre, körülményre vonatkozóan történik leíró jellegű megállapítás; a jog nyelvén ez a tényállítás.
- [30] A tényállításhoz azonban újabb ítélet is kapcsolódhat, aminek viszont már értékelő funkciója van. Ez az értékítélet, ami a valósághoz (a valóságot leíró megállapításhoz) fűzött következtetés.
- [31] Jogilag a tényállítás és értékítélet közötti határvonal abban áll, miszerint tényállításról van szó, ha az adott nyilatkozat alapjául meghatározott, egyedileg elhatárolt, objektív valósága szempontjából megvizsgálható esemény, történés szolgál. Ezzel szemben értékítélet, ha annak alapja nem egyedileg körülhatárolt esemény, vagy ha a következtetések láncolata annyira hosszú, oly mértékben áttételes, hogy az egyedileg körülhatárolt, meghatározott események már nem úgy jelennek meg, mint a megnyilatkozás alapja. Minden értékítélet viszonyítást foglal magában, és minden értékítéletnek általánosító tendenciája van. Az értékítélet valójában nem más, mint kifejezési mód egyszerűsítése, tehát a tényállítás sommásítása.
- [32] Ez - értelemszerűen - egyben azt is jelenti, hogy a tényállítási tartalom elveszti a konkrétságra való visszavezethetőségét. Másfelől az egyre absztraktabbá válás pedig sűrítést, tipizálást, a lényeg megragadását jelenti; amiért is az emberek egymás között inkább használják azt a tényállítások helyettesítésére. Ez viszont már nem tényállítás, hanem értékítélet.
- [33] Kétségtelen odafigyelést igényel annak eldöntése, hogy mikor van tényállítás, aminek veszélyessége a tények hitelével való rontás, és mikor van olyan leegyszerűsítés, ami mögött valójában semmi tényre való vonatkozás, vonatkozathatóság nincs, és az ekként nem más, mint értékítélet. Utóbbi pedig büntetőjogilag nem akadályozott, feltéve, hogy az nem gyalázkodás.
- [34] Ebben a kérdésben nem a nyelvtan dönt; nem annak van jelentősége, hogy a mondat állítmánya cselekvést kifejező ige-e vagy sem, illetve jelző-e vagy sem. A tényállítás kifejezhető
- a sértett valamely cselekményének megjelölésével (vö. „sikkasztott”),
 - a sértett cselekvési körén kívül eső körülmény megjelölésével (vö. „kiderült, hogy a kezelésére bízott pénzből hiányzik”),
 - a sértett személyére vagy cselekményére utaló fő- vagy melléknévvel (vö. tolvaj, megvesztegethető),
 - a sértett jövőbeni magatartása jelzésével (vö. „nem utasítaná vissza a neki felajánlott vagyoni előnyt”),
 - történhet az állítás jellegzetes gesztussal (ami az elvételi mozdulatot utánzó gesztus)
- (Dr. Angyal Pál: A becsület védelméről szóló 1914:XXI. T.-cikk; Budapest, Athenaeum, 1927., 22. oldal; s. u. változata Dr. Kálmán György: A becsület védelme az anyagi büntetőjogban; Budapest Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1961., 100. oldal).
- [35] Ekként, ha valakiről azt mondják, hogy valamit elloptott, akkor az rágalmazó tényállítás, ha viszont azt, hogy tolvaj, vagy hajlama van a lopásra, akkor az becsületsértő lehet.
- [36] Ha pedig önmagában (csupán) azt mondják róla, hogy bűnös, vagy rossz ember, akkor az kizárólag értékítélet, amiben oly mértékig absztrahált, ekként feloldódott a konkrétság, hogy nincs mód azt konkrét bűnre, elkövetésre visszavezetni, vagy ekként érteni. Ebből a visszavezethetőség ugyanis olyan spekuláció lenne, ami a verbális bűncselekmények esetében a tényből tényre való következtetést tenné lehetővé, holott ezen cselekmény az adott szó kimondásával, elhangzásával egyben rögzült, lezárt tartalmúvá válik.
- [37] Nyilvánvalóan lényeges, hogy miként kell értelmezni valamely inkriminált nyilatkozatot. A Kúria hangsúlyozottan a tényállásszerűségből kiindulást tekinti alapvető szempontnak, mivel a bíróság számára a törvény jelenti a kiindulópontot, és egyben a kötelezést is. A bírói jogalkalmazásra vonatkozó külső - így az Alkotmánybíróság vagy nemzetközi bíróság általi - elvárásra odafigyelés pedig valójában azt jelenti, hogy a becsületcsorbításra alkalmasság kapcsán vizsgálni kell, hogy milyen körülmények között történt a felrótt (sérlemezett) magatartás (így kerülhet szóba a közügyek

intézése). Mindez azonban nem közömbösíti a jogalkalmazás eredendő támpontjának, a tényállásszerűségnek a vizsgálatát [vö. 7/2014. (III. 7.) AB határozat, 13/2014. (IV. 18.) AB határozat].

- [38] Valamely nyilatkozat becsületsorbitásra alkalmasságának megítélése lehetséges

- az elkövető felfogása szerint,
- a sértett felfogása szerint,
- vagy objektív ismerv szerint.

Következtes, évszázados az ítélkezési gyakorlat az objektív ismerv mellett. A becsület csorbitására való alkalmasság tehát objektív ismerv; így objektíve, a társadalomban kialakult általános megítélés, az általános erkölcsi és közfelfogás figyelembe vételével kell eldönteni, hogy az adott tény állítása, híresztelése, kifejezésként használata alkalmas-e a becsület csorbitására. Ekként nem a passzív alany, a sértett egyéni megítélése, szubjektív értékítélete, esetleges érzékenysége alapján kell megítélni ezt az alkalmasságot (EBH 1999.87., BH 2001.462., BH 1994.171.III.).

- [39] A törvény tehát, bár az adott sértett személyét, illetve becsületét védi, azonban nem az adott sértett szubjektív becsületérzéséhez kötötte, mérten. Kétségtelen, hogy a következetes ítélkezési gyakorlat szerint, illetve számára bevett formula: az objektíve, a társadalomban kialakult általános megítélés, az általános erkölcsi és közfelfogás.

- [40] Ehhez képest valamely sommásított, konkrétságra vissza nem vezethető leegyszerűsítés csupán értékítélet lehet, s mint ilyen, nem válhat büntetőjogi fenyegetés célpontjává.

- [41] Jelen esetben a terhelt a felrótt kijelentésében pusztán azon véleményét közölte, miszerint a pótmagánvádló viselkedése - a terhelt megítélése szerint - arra vezethető vissza, hogy „a rendszerváltás előtti Romániában, a Securitate ölelésében szocializálódott”. Ez a megnyilatkozás - ahogy arra az indítvány helyesen hivatkozott - nem azt jelenti, ezáltal a terhelt nem azt mondta, hogy a terhelt a Securitate ügynöke volt, vagy hogy akár együttműködött a szervezettel.

- [42] A Kúria már korábban utalt arra, hogy verbális bűncselekmény esetén a közlés annak kimondásával rögzül, annak továbbgondolása, a „tényből tényre vont következtetés” megengedhetetlen, így az elsőfokú ítélet 6. oldal utolsó és 7. oldal első bekezdésében, illetve a másodfokú ítélet 4. oldal negyedik bekezdésében foglalt okfejtésnek nincs helye, az bűnösség alapját nem képezheti.

- [43] A terhelti kijelentés azt jelenti, amit a terhelt kimondott. Az a fejtegetés, miszerint az „ölelés” szó mindenképpen baráti, bensőséges viszonyt feltételez, és ebből következően „a Securitate ölelésében” kifejezés is a Securitatéval való baráti viszonyt, sőt egyenesen azt jelenti, hogy a pótmagánvádló az említett titkosszolgálat ügynöke volt, nyelvtani értelemben is vitatható (vö. „halálos ölelés”, vagy pl. a birkózó is „átöleli” ellenfelét), bűnösség alapjának tekintése pedig sérti a büntető anyagi jog szabályait.

- [44] Ezzel szemben a terhelti közlés önmagában csupán korszakmegjelölés, s pusztán azt jelenti, hogy a pótmagánvádló a rendszerváltás előtti Romániában szocializálódott, amit átfont, meghatározott a Securitate működése. Ez az állítás egyszerre vonatkozik és igaz minden olyan, a szocialista Romániában élt emberre, akinek a társadalom felnőtt tagjává érése időben egybeesett a román kommunista titkosszolgálat működésének idejével. Az említett időszakban milliók nőttek fel, „szocializálódtak”, és váltak különböző értékrendű, gondolkodásmódú és viselkedésű emberré. Ekként a terhelt inkriminált közlése értelemszerűen nem jelent, és nem határoz meg semmiféle emberi minőséget, pusztán időbeli egybeesést, közömbös időrendiséget jelent. Az pedig, hogy a pótmagánvádlónak a terhelt által negatívnak tartott tulajdonságai ezzel függenek össze, a terhelt véleménye, értékítélete. Ekként azonban a felrótt kijelentés becsületsértő jellege - objektív mércével mérve - fogalmilag kizárt.

- [45] Így a jelen ügyben a terhelt terhére rótt kijelentés sem képezi büntetendőség alapját, mivel nem tényállásszerű magatartás (függetlenül attól, hogy ki a sértett, illetve annak mekkora az elvárható tűrőképessége, avagy az értékítélet milyen szövegkörnyezetben szerepel). A lényeg, hogy ez sem a becsületsértés, sem a rágalmozás vétsége tekintetében nem tényállásszerű magatartás.

- [46] Ekként a Kúria a megtámadott határozatot a Be. 662. § (2) bekezdés a) pontja alapján megváltoztatta, s a terheltet az ellene rágalmazás vétsége [Btk. 226. § (1) bekezdés, és (2) bekezdés b) pont] miatt emelt vád alól a Be. 566. § (1) bekezdés a) pontja alapján - mert a terhére rótt cselekmény nem bűncselekmény - felmentette.
- [47] A Kúriának a törvénynek megfelelő határozat meghozatalára irányuló kötelezettsége kiterjed a járulékos kérdésekben hozott, így a büntügyi költségre vonatkozó rendelkezésre is. Erre tekintettel akként rendelkezett, hogy a jogerős ítéletben a terhelt terhére rótt, az állam által előlegezett büntügyi költséget - amit a kirendelt védő díja eredményezett - a Be. 813. § (1) bekezdése alapján a pótmagánvádló köteles az államnak megfizetni.
- [48] A pótmagánvádló (aki egyúttal szükségképpen: sértett) meghatalmazott képviselőjének díja a Be. 145. § (1) bekezdés c) pontjára figyelemmel ugyancsak büntügyi költség, azt azonban az állam nem előlegezte. Ezért a bíróság jogerős ítéletében - saját döntéséhez képest - helyesen kötelezte a terheltet annak a jogi képviselő részére való megfizetésére; a felmentésre tekintettel azonban e rendelkezést mellőzni kellett. Nem kellett ugyanakkor arra vonatkozóan új rendelkezést hozni; a jogerős ítélet meghozatalakor hatályos, a terhelt és a meghatalmazott védő készkiadása, illetve a meghatalmazott védő díja megtérítésének szabályairól, valamint a büntetőeljárásban részt vevő személyek és képviselőik költségéről és díjáról szóló 25/2016. (XII. 23.) IM rendelet a képviselő díjának bíróság általi megállapítására vonatkozik, amire akkor kerül sor, ha annak megfizetésére a bíróságnak mást kell köteleznie. Ennek hiányában azonban a meghatalmazott képviselőként eljáró ügyvéd díja - az ügyvédi tevékenységről szóló 2017. évi LXXVIII. törvény 28. § (1) bekezdése szerint - szabad megállapodás tárgya, aminek sem az összegéről, sem a viseléséről nem a bíróság határoz, a meghatalmazott képviselő az elsőfokú eljárásban elmondott - írásban is becsatolt - perbeszédében maga is „a terhelt bűnösségének megállapítása esetére” kérte díjának és költségeinek az ítéletben való megtérítését.
- [49] A Be. 856. § (1) bekezdése szerint a büntügyi költség címén befizetett összeget a befizetéstől a visszatérítés időpontjáig eltelt időre számított mindenkori törvényes kamatával együtt a terheltnek vissza kell téríteni, ha rendkívüli jogorvoslat folytán a bíróság a terheltet felmentette. A Be. 857. § (1) bekezdés c) pontja pedig előírja, hogy a visszatérítést felülvizsgálat esetén a Kúria rendeli el. A törvény a fenti rendelkezésekben nem utal arra, hogy a visszatérítési kötelezettség csak az államnak megfizetett büntügyi költségre vonatkozna.
- [50] A Be. 787. § (1) bekezdése szerint a törvény rendelkezéseit a pótmagánvádas eljárásban az arra vonatkozó fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni. A visszatérítés tekintetében a Be. CV. Fejezete sem tartalmaz a fentiektől eltérő szabályt.
- [51] Ekként a Kúria mind az állam, mind a pótmagánvádló jogi képviselője részére a terhelt által megfizetett összegek tekintetében elrendelte azoknak a befizetéstől a visszatérítés időpontjáig eltelt időre számított mindenkori törvényes kamatával együtt való visszatérítését a terhelt részére.
- [52] Az állam által visszatérítendő díj összegét - a terhelt tényleges befizetéséhez igazodóan - az ítéletben terhére rótt összegtől eltérően határozta meg a Kúria. Ugyanakkor a pótmagánvádló jogi képviselője által fizetendő visszatérítés összegének meghatározása nem volt lehetséges.
- [53] Az ügyiratok alapján megállapítható, hogy az ügyben az alábbi költségek merültek fel:
- az alapeljárásban 15.825 forint - az állam által előlegezett - kirendelt védői díj,
 - a megismételt elsőfokú eljárásban 25.400 forint - az állam által előlegezett - kirendelt védői díj,
 - a megismételt másodfokú eljárásban 10.010 forint - az állam által előlegezett - kirendelt védői díj,
 - a pótmagánvádas eljárásban az elsőfokú ítélet meghozataláig bezárólag pótmagánvádló jogi képviselőjének díjaként 67.980 forint, amit az állam nem előlegezett és
 - a pótmagánvádas eljárásban másodfokú szakaszában pótmagánvádló jogi képviselőjének díjaként 16.060 forint, amit az állam által szintén nem előlegezett.
- [54] Az elsőfokú bíróság az alábbi büntügyi költségről rendelkezett:
- 55.080 forint büntügyi költséget a terhelt köteles megfizetni a pótmagánvádló jogi képviselőjének,

- 15.825 forint bűnügyi költséget az állam visel, és
 - 25.400 forint bűnügyi költség az állam terhén marad.
- [55] A másodfokú ítélet a bűnügyi költségre vonatkozóan az alábbi rendelkezéseket tartalmazza:
- a terheltet terhelő elsőfokú bűnügyi költség összegét 67.980 forintban állapította meg,
 - a másodfokú eljárásban felmerült bűnügyi költségből 16.060 forintot a terhelt köteles megfizetni a pótmagánvádló jogi képviselőjének,
 - további 10.010 forint az állam terhén marad.
- [56] A másodfokú ítélet alapján egyértelmű, hogy utóbbi két rendelkezés a másodfokú eljárásban felmerült költségre vonatkozik, és az is nyilvánvaló, hogy a másodfokú bíróság nem érintette az elsőfokú bíróság azon döntését, miszerint a megismételt elsőfokú eljárásban felmerült, és az állam által előlegezett 25.400 forint az állam terhén marad.
- [57] A másodfokú bíróság elsőként említett, pontatlanul megfogalmazott rendelkezéséből azonban nem derül ki egyértelműen, hogy a másodfokú bíróság a terheltet az állam felé terhelő bűnügyi költség (az elsőfokú ítélet szerint 15.825 forint), avagy a pótmagánvádló jogi képviselője felé fizetendő bűnügyi költség (az elsőfokú ítélet szerint 55.080 forint) összegét helyesbítette-e 67.980 forintra. Nem tűnik ki ez a másodfokú bíróság erre vonatkozó indokolásából (másodfokú ítélet 5. oldal utolsó előtti bekezdés) sem, ami kizárólag annak rögzítésére szorítkozik, hogy a másodfokú bíróság a bűnügyi költség összegének kiszámítása során ejtett számítási hibát helyesbítette.
- [58] Az iratok tartalma alapján ugyanakkor megállapítható, hogy az ügyben - a pótmagánvádló jogi képviselőjének díján kívül - csupán a kirendelt védő díja kapcsán merült fel bűnügyi költség, amiből a bíróság az alapeljárásban felmerült 15.825 forintot róta a terhelt terhére. Következésképp a másodfokú bíróság általi helyesbítés a pótmagánvádló jogi képviselőjének megítélt díj összegére vonatkozik, azaz az elsőfokú bíróság által megítélt 55.080 forintot javította ki 67.980 forintra.
- [59] Ekként a jogerős ítélet a terhelt számára az állam felé 15.825 forint, a pótmagánvádló jogi képviselője felé pedig az elsőfokú eljárás kapcsán 67.980 forint, a másodfokú eljárásra vonatkozóan 16.060 forint, összesen 84.040 forint fizetési kötelezettséget írt elő.
- [60] Ugyanakkor a Kúriának hivatalos tudomása van arról, miszerint a terhelt az államnak 67.980 forint bűnügyi költséget fizetett meg (7. számú hivatalos feljegyzés).
- [61] Arra nézve pedig nincs adat, hogy a terhelt a pótmagánvádló jogi képviselőjének fizetett-e, és ha igen, milyen összegű bűnügyi költséget.
- [62] Ezért a Kúria a visszatérítés összegét az állam tekintetében a ténylegesen befizetett összeghez igazodóan állapította meg. Nyilvánvaló, hogy az állam visszatérítési kötelezettsége a rendkívüli jogorvoslat folytán felmentett terhelt részére nem csupán az elítélésével összefüggésben általa a jogerős ítélet rendelkezése alapján, de az annak ellenében, adminisztratív hiba folytán befizetett bűnügyi költség tekintetében is fennáll.
- [63] Ugyanakkor a pótmagánvádló jogi képviselője által visszatérítendő költség összege esetében sem az nem állapítható meg, hogy a meghatalmazott képviselő, illetve a terhelt mit tekintett a bíróság által a jogi képviselő javára megítélt költségnek, sem pedig az, hogy a terhelt abból teljesített-e, és ha igen, mekkora összeget.
- [64] A Kúria jelen határozata azt jelenti, hogy az ügyvédnek vissza kell térítenie a terhelt által a jelen ügyben hozott jogerős határozat alapján megfizetett bűnügyi költséget, ennek összege azonban a felülvizsgálati eljárásban nem állapítható meg.
- [65] A Kúria a megtámadott határozatokat egyebekben - ami a megismételt eljárásban felmerült költségnek az állam általi viselésére vonatkozik - a Be. 662. § (1) bekezdés a) pontja alapján hatályában fenntartotta.

IV.

- [66] A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 653. § (1) bekezdésére tekintettel a Be. 458. § (3)

bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

[67] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 656. § (4) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által, illetőleg a korábbival azonos tartalommal ismételt előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2019. február 18.

Dr. Márki Zoltán s.k. a tanács elnöke, Dr. Somogyi Gábor s.k. előadó bíró, Dr. Kónya István s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő
BÉ